

SÍČ, Jan, *Povinnosti poddaných měst a městeček lanškrounsko-lanšperského panství podle urbáře z r. 1568*, bakalářská práce, ÚČD FFUK, Praha 2009

Posudek oponenta bakalářské práce

Předkládaná práce se týká tématu zpracování primárního vrchnostenského pramene, urbáře. Tato oblast výzkumu má své opodstatnění i dnes, ačkoli již mezi badatelskými tématy nefiguruje na předních místech dějiny zemědělství a poddanství. Nicméně jak autor poznamenal, dají se urbáře při položení těch správných otázek použít i jako pramen poznání každodennosti vztahu vrchnost-poddaný. Jan Síč si pro svou analýzu vybral urbář lanškrounsko-lanšperského panství, které ve sledovaném období (1564) drželi v moci Pernštejnové.

Samotná práce se rozpadá do tří oddílů. V první části autor představuje typy poddanských závazků vůči vrchnosti (platy, dávky), a poté obecně popisuje urbáře jako typy pramenů a zároveň jako badatelská východiska poznání minulosti. V této souvislosti by možná bylo přehlednější prohodit první dvě podkapitoly (2.2 a 2.1). Následující kapitola zachycuje historický a územní vývoj východočeské oblasti a je zde pojednána otázka příčin vzniku zkoumaného urbáře.

Jádro celé práce leží v dalším oddílu, kde autor přistupuje k jakési výběrové edici lanškrounsko-lanšperského urbáře. V přehledných tabulkách vypisuje jednotlivé poddané/osedlé spolu s jejich stálými platy, které představují poměrně rozmanitou škálu různých poplatků a naturálních dávek. Vzhledem k rozsahu panství (2 města, 3 městečka a 41 vesnic) omezil autor svoji pozornost pouze na města a městečka perňštejnského regionu. Vynechání venkova hodnotím v této fázi výzkumu (bakalářská práce) jako racionální postup, kdy na sebe autor nenaložil zbytečně velké břímě. Kvantita by v opačném případě mohla nahradit kvalitu. Vybraný úsek, myslím, posloužil Janu Síčovi jako dobré primární seznámení s pramenem hospodářsko-správní povahy. Pokud by autor v dané problematice hodlal pokračovat, byly by zhodnocení podílu vesnic na celkovém výnosu velkostatku a následná interpretace jistě žádoucí.

Na závěr této kapitoly je nám představen celkový obraz panství. S pomocí koeficientu obyvatel připadajícím na jeden grunt se autor pokouší rekonstruovat celkovou lidnatost velkostatku i jednotlivých městských lokalit. Podle sumárního seznamu platů a dávek se dále zamýšlí nad výnosností panství.

Práce je logicky strukturovaná a svými poznatky přispívá k poznání vrchnostenského hospodaření v období raného novověku. Ovšem jako první větší textový útvar autora obsahuje i některé formální nedostatky. Patrné je to zejména v poznámkovém aparátu (nezkracování poznámek), ale i v samotném textu (mezery za tečkami). Na několika místech najdeme rovněž nejasnosti, např. na s. 21 autor uvádí, že v Lanškrouně žilo 147 poddaných a dalších 232 osob obývalo předměstí, přitom v urbáři je zachycen méně než třetinový stav (52 + 54). Vysvětlení by si zasloužila i poznámka v tabulce *zápis chybí* (s. 22), protože není jasné, zda chybí část urbáře, nebo zda dotyčný osedlý dávku neplatil. Při tápání v zařazení České Třebové mezi města nebo městečka doporučuji studii E. MAURA, *Urbanizace Čech v raném novověku*, *Historická demografie* 25, 2001, s. 21.

Celkově má předložená práce, i přes dílčí kritické postřehy, dobrou úroveň. Autor naplnil předsevzetí, jež si stanovil v úvodu a podal nám obraz rozsahu poddaných povinností na pernštejnském velkostatku. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou výborně.

V Praze 19. srpna 2009

Mgr. Radek Bacík